

IDAG. Det er ikke mer enn rimelig at folks interesse i disse dager er rettet mot krigsskueplassen i Øst-Finnmark, blokadeaksjonen langs hele norskekysten og forhandlingene i Stockholm mellom de norske utsendinger Trygve Lie, Terje Vold og medisinaldirektør Karl Evang og de svenske regjeringsmedlemmer. Alle har vi følelsen av at krigen for vaart lands vedkommende er inne i sluttfasen uten at en vil stille noen prognosenter utviklingen i Nord-Norge militært sett eller sette altfor optimistiske forventninger om en snarlig alliert aksjon i Sør-Norge. Men vaart lands stilling ogsaa paa Hjemmefronten tør stille en utvikling i vente med store paakkjenninger i beredskaps- og innsatskravet og barkebrødtider ærnærinsmessig sett. KRIGEN ER BLITT TOTAL I VAARE FARVANN OG I VAART LUFTROM. Likevel kan en med ~~hjertekspres~~ haanden paa hjertet si at vaart folk tross alle paafreisinger ALDRI har statt sterkere og mere modent til aa møte hvad komme kan. Vaart forhold til utefronten har heller aldri vært preget av større stolteth og glad forventning, og ~~døm~~forstaaele og anerkjennelse av innsats for et felles maal, og dette i klar erkjennelse av at kampen fremover vil komme til aa kreve de største ofre baade ute og hjemme. Veien vi gaar er klar: vaart demokratiske system er elastisk rent menneskelig sett og har plass for alle UNDTATT DE SOM I DISSE AARENE HAR SVEKET DETS PRINSIPPER OG FORRAADT DETS VESENS INNERSTE KJERNE : FREMSKRITT, TOLERANSE, MENNESKEVERD.

i slutter oss til det som en osloavis skriver i en artikkel rettet til utefronten. Artikkelen slutter: Den dagen de norske marinefartøyene stimer inn i vaare fjorder og norske soldater springer iland, den dag de norske polititroppene gaar over grensen hjem og vaare sjøfolk klapper til bryggene efter en ærerik innsats, den dagen de lovelige myndighetene vaare atter staar paa norsk jord, den dagen vil de bli møtt av et enstemmig rop: Velkommen....

Før vi gir oversikten skal vi - da spørmaalet er ~~be~~naktuelt dersom en skal faa et billede av forholdene hinsides Kjølen- bringe en kort betrakning over hvorledes svenskene behandler vaare quislinger: Naar en norsk flyktning - det skal være mellom 29 og 30 tusen av dem i Sverige- er kommet lykkelig over grensen, avgjør myndighetene først om han er quisling eller ikke. Paa dette punktet - som paa alle andre- raar det et venskapelig samarbeid mellem de svenska myndigheter og det norske flyktningskontoret. Det er klart at svenskene maa forbeholde seg prøvelsesretten i siste ~~moment~~ instans, men i praksis foretar de norske organer selv den politiske gruppering av flyktningene. De kjenner dem jo best. En quisling-flyktning faar ikke norsk flyktningpass, men istedet svensk "främlings"pass. Men dette pass-spørmaalet er bare en legitimasjonssak som intet har aa gjøre med den egentlige sortering av flyktningene. Det blir næste problem. Nordmennene har sitt eget rettskontor som avgjør hvem som skal regnes og behandles som nordmann og hvem som skal faa etiketten quisling. Quislingene deles opp i tre kategorier: Den første gruppen omfatter dem som i en viss utstrekning faar sin bevegelsesfrihet begrenset og stilles under politioppsikt. Ofte blir de henvist til et bestemt distrikt hvor de maa oppholde seg. De bør likesom andre flyktninger sørge for seg selv og faar ikke sitt utkomme, men ikke ta arbeid i krigsviktige industrier. Den andre gruppen omfatter de mere usikre tilfellene, personer som har vært mer engasjert i quislingregimet uten derfor aa være saa kompromittert som den tredje gruppen. Det maa undersøkes individuelt om de skal interneres eller ikke. De som besluttes internert, blir sendt til leiren i Helsingmo i Helsingland. Det er klart at de svenska myndigheter ogsaa maa uttale seg i saa tilfelle. Til den tredje gruppen hører de mer kompromitterte nazistene som interneres i den nevnte leiren til krigen er slutt. De svenska myndighetene gaar utfra at nordmennene klarer aa oppdage alle quislingelementene. Sammenlagt 570 personer er blitt sendt til leiren siden mars 1943, derav 436 nordmenn og 97 dansker. F.t. utgjør leirens klientell 171 personer. Mellem 700 og 800 flyktninger har ikke faatt norsk pass (det er slike som "rømmer" over grensen igjen og forteller om sine lidelser i Kringkastingen i Oslo), men av disse er ikke samtlige ns-medlemmer. De utgjør en hel skala fra relativt milde tilfeller til de grovere krigsforbrytere. NAAR KRIGEN ER SLUTT VIL SVERIGE UTLEVERE DEM TIL DE NORSKE MYNDIGHETER.

Det er sikkert for aa fossebaaa stanse den stadig voksende strøm av norske flykninger over til Sverige at tyskerne har sendt mange nye tropper til Elverum-Distriket og traktene omkring Trysil. Det beregnes at det ialt skal være satt inn 12 000 mann. De fleste av dem er forflyttet fra Vestlandet. I Kongsvinger skal forlegges 3000 mann. Til Skarnes er det kommet 200 mann nylig. I det siste har det vært øket kontroll paa alle hovedveier i grensedistrikte og paa broene over Glomma.

SITUASJONEN. Fra Stockholm blir det meldt at det etter overenskomst mellom den norske og svenske regjering i nærmeste fremtid vil skje en overføring til Norge av nordmenn trenet i Sverige. Disse er beregnet til å gjøre polititjeneste i de befridde områader i Nord-Norge eftersom befrielsen skrider frem. Det regnes med at det ialt er 11 000 mann som har ligget i spesialtrening i forskjellige norske forlegninger i Sverige og det er meningen at samtlige skal overføres etter hvert. De norske forhandlere har videre oppnaadd ~~xxwxx~~ løfte om øket svensk hjelpe til den norske sivilbefolking av spesielt mat, men også klar og sko til barn. Det blev i en sending antydet at hjelpen - med vaare alliertes godkjennelse - skulle fordobles. I denne forbindelse kan det nevnes at Sverige også har bundet seg til matvareleveranser til Frankrike og Leningrad. Forøvrig fortsetter forhandlingene i Stockholm. Onsdag var Trygve Lie og Terje Vold i lunch hos kong Gustav, likesom de overvar en debatt i den svenske Riksdag der utenriksminister Günters ~~xxk~~ tale der han kom inn paa de norske forhold og øket hjelpe for Norge, blev hilst med bravrop av riksdagsmedlemmene. Den norske ambassadør i Moskva, Ric. Andvord, har vært i London for instrukser hos vår Regjering. Han er nu vendt tilbake til Moskva.

Om den militære utvikling paa Lapplandsfronten foreligger det svært sparsomme meldinger. Åa denne seg et helt korrekt bilde av situasjonen er svært vanskelig, men den kan i korthet sammenfattes slik: Efter inntagelsen av Neiden, 24 km vest for Kirkenes, synes de russiske tropper å koncentrere siht arbeid om å utbygge Kirkenes-feltet som basis for forsyninger og transporter. Rent militært - for å sinke en fremrykning - oppnaar sikkert tyskerne visse fordeler ved sin hensynsløse benyttelse av den saakalte brente jords taktikk. Noe mere umenneskelig kan knapt tenkes og folkerettslig er det en gemenhet uforenlig med all vaabenære, men en kan forstå at vanskene i et strøk som Øst-Finnmark for vaare russiske allierte maa være store naar en sammenligner dem med de vanskene samme taktikk for årsaker for vaare vestallierte under fremrykningen i Italiaen. Det blir meldt at tyskerne før de forlot Kirkenes, systematisk sprengte alle hus. For de forfølgende tropper vil da vinter-bivaukeringspørsmålet bli meget komplisert, og en kan ikke vente at russerne vil kunne føre en lynkrig i Nord-Norge under de raadende vær og føreforhold, og innsatsen av aktive styrk maa bli meget begrenset. Større trussel mot hele den tyske 2I arme paa 9-Io divisjoner med tilsammen 150 000 mann ville en klomanøvre med vestlige landstigninger paa Finnmarksskyten, være. Omfatningen ville saa kunne skje over Finnmarksvidden eller i et sprengningsforsøk fra "den finske kilen" over til Skibotn. Flere ting tyder paa at russerne vil velge en saadan taktikk for å kompensere vanskelige operasjonsforhold med kravfulle - men likevel mindre vanskelige - operasjoner som antydet. Dermed er det ikke sagt at fremstøtet vestover fra Kirkenes vil stoppe opp - flere kronikkører hevder tvært om at de med det første vil søke gjort hele Varangerhalvøen om til et brohode ved et støt vestover fra Neiden for å avskjære den eneste retrettveien tyskerne har fra Vardø-Vadsø. Forøvrig meldes det om at hele Petsamoområdet nu er renset definitivt. Tropper er trukket fra Kirkenes og har istedet dreiet sydover gjennem Passvikdalen. Tyskerne blir nu utsatt for et dobbeltpress da finnene jager dem sydfra, og retteten blir henvist til, ~~gaxx~~ går over Karasjok. En tysk desertør kan med rette hevde etter å ha blitt intervjuet av svenske pressefolk, at et nytt Stalingrad venter tyskerne i Nord-Norge..... I Kirkenes begynner livet å ta saavidt mulig normale former. I et tillegskommunikat fra Moskva blir den norske befolkning rost for sin holdning, særlig taknemmelig er rassene over den sivile norske sykepleie som også soldatene faar nyte godt av. I byen er opprettet et norsk råd bestaaende av en læge, en ingeniør, to arbeidere bl. a., en ny ordfører er oppnevnt. Quislinger blir eftersøkt.

LUFTHEN. Vi skal bringe en oversikt over den gigantiske allierte luftoffensiven i vårt næste nr. Vi nevner bare at det i oktober ble nedkastet 93 000 tonn over Tyskland og 10 000 tonn over okkupert området.

MATSITUASJONEN. I en korrespondanse fra Oslo heter det: Matsituasjonen er meget kritisk i disse dager. Butikkene er tomme og tyskerenes plyndring av potetavlingen gjør situasjonen ennå verre enn den ellers vilde vært. De strenge beslagleggesesordrer til bøndene har gjort at alt for mange produsenter har bøyet seg for de tyske krav og utlevert sine poteter til okkupasjonsmakten. Bare et mindretall har vært modige nok til å la sine egne landsmenn faa først. Den daarlige potethosten gjør at det blir alt for låte tilovers etter de tyske rekvisitionene. Derfor er store deler av bybefolkningen helt uten poteter nu like etter innhøstningen. Det oppstaar svære køer saasnart det i en butikk er oppslag om poteter, og det hender rett som det er at ogsaa restaurantene er uten denne viktige del av middagsmaten. Hvad dette betyr for ernæringsituasjonen vet vi nu av bitter erfaring, saa det er langt fra med lyse utsikter vi gaar vinteren imøte. Under disse omstendigheter er det mer enn noensinne nødvendig at alle gode krefter i folket staar sammen om å hjelpe hverandre i den utstrekning det overhodet er mulig. Det er nedslaaende å bli vidne til at bønder som i flere åa har levert poteter til faste bykunder, nu sender anvisningene tilbake og dermed setter disse folk paa bar bakke, bare for å undgaa ubekligheter med tyskerne, eller endog av andre mindre tvingende grunner.

Minner bøndene om hjemmefrontledelsens bondegruppens parole naar det gjelder potetforsyningen. Bondegruppen nøyer seg ikke lenger med advarsler, men sørger for at alle aagerkarler blir notert og de vil bli dratt til ansvar etter krigen. Det er ikke tvil om at mange bønder kan skaffe mer og billigere mat til byens verst stillede befolkningslag.

Mange arbeidsgivere har gjennem okkupasjonsaarene hjulpet sine arbeidere og funksjonærer ved innkjøp og anskaffelse av næringsmidler, mens andre lite eller ingenting har gjort. Vi vil gjerne rette en saa inntrengende oppfordring som mulig til alle arbeidsgivere som vil regnes for gode nordmenn og som i etterkrigstiden ønsker å staa som den der har gjort sin plikt mot landsmenn- at de nu setter alt inn paa å hjelpe sitt personale ved anskaffelse av levnedsmidler. Det bærer mot den rene nød for tusener av hjem hvis det nu ikke etableres et omfattende fellesskap til utnyttelse og fordeling av alle de næringsmidler som en kan faa tak i. "er er et felt hvor samarbeid mellom bedriften og arbeiderne har vist seg å kunne føre til gode resultater. Ogsaa her er det naturligvis vanskeligheter som stadig blir større naar en skal gjøre noe effektivt, men et firma vil ofte ha bedre forbindelse og kan øve større trykk paa myndighetene enn en enkelt familie. Vi maa i den siste nødsvinteren faa se nye vidnesbyrd om hvad der kan utrettes felles hjelpsomhet paa dette området.....

Vi skal fraholde oss å komme med ydderligere betrakninger utfra situasjonen i vaart eget distrikt og i vaar by, da bildet synes å være noenlunde ens over hele landet. En ting vil vi allikevel tilføye for egen del og det er at vi beklager å måtte oppta jøss i vaart blad for den aksjonen som er igang over hele landet for å stoppe matvareaagringen. Vi skulle først og fremst orientere folk om begivenhetene ute og hjemme, og bringe vaar Hjemmefronts krigspotensial til toppydelse for slutttoppgjøret. MEN DET HAR VIST SEG AT AAGERKAMPAJEN OG MATVARESITUASJONEN I HØI GRAD VIL BESTEMME STYRKEN I LANDETS INNSATS HJEMME. Den holdning enkelte bønder har vist selv etter at de ble gjort bekjent med parolene, ikke tvinger oss til Å FORSTERKE den aksjonen som er igang. Vi skal med det første bringe ikke bare et eller et par navn frem forjøssingenes "folkedomstol", men vi skal bringe EN HEL LISTE. Samtidig tar vi med noen svartekjøpere. DET AAGRES MED POTETER PÅ BYGDENE IDAG. Det er det triste faktum. Det forlanges 100 kr. sekken jevnt over "og so vildé det vere bra om du kunde gjere so vel å sende meg et kjølety." I Tresfjorden er det ca. 20 "svartepotete" paa vaar liste. I Stordalen har vi en kar som forlanger 17 kr. kiloen for saukjøtt. Et annet sted har vi smør til 40 kroner kiloet osv. osv. Og i byen er stillingen slik at det er mange familier som ikke har faatt en halvsekke poteter i kjelleren ennå. Men den vanskelige potetsituasjonen har ogsaa en annen side og den skyller de tyske rekvisitionene. Her driver tyskerne en farlig politikk i samarbeid med de villige quislingene og "oppkjøpere".

LB

Mens potetnøden er katastrofal i Oslo ligger Wilhelmsens "Tugela" paa havnen med 4000 tonn poteter ombord som skal til Tyskland. Bevæpnede tyskere holder vakt over lasten. Den norske besetningen paa baaten er gaatt iland, det er grunnen til at skibet er blitt liggende. Et større tysk skib har ogsaa ligget paa havnen i Aalesund og tatt ombord ganske store potetter, klippfisk og tørrfisk. DETTE SKAL VI VÆRE NØDT AA GAA OG SE PAA? For egen del vil vi ikke kaste ut noen parole, DEN MAA KUN FØLGES NAAR DEN KOMMER FRA HJEMMEFRONTLEDELSEN ELLER CVERKOMMANDOEN. Men vi maa ha lov aa mene at tiden snart burde være inne til aa ta i bruk Hjemmefrontens hemmelige vaaben som det blev meldt om forleden. Vi vet ikke hvad midler Ledelsen har aa sette inn, men en streikeparole under begrunnelsen: Den som intet har aa ete, kan heller ikke arbeide.... ville ikke være ille aa bruke for aa faa slutt paa alt arbeide for tyskerne.

Vi retter følgende oppfordring til publikum: HJELP OSS I VAAR AKSJON FOR AA FAA SLUTT PAA MATVAREAAGRINGEN PAA BYGDENE. Forsøk aa naa oss med sikre opplysninger om svaret-selgere og -kjøpere. Til bøndene sier vi: Altfor villig har dere etterkommet de tyske rekvisitionene. Gjør nu deres beste for aa hjelpe der hjelp trengs, OG IKKE SLIKE SOM BLAR I HUNDREKRONERE OG VIFTER DEG BAADE MED KJOLETY OG ANNA KRING ØRENE. Husk at vi som skal gjennomføre aksjonen, TIL SIST BLIR DE STEKESTE... .

En tysk kullbaat er kommet til Oslo. Den er paa ca. 7000 tonn og ser ut som et pinnsvin fordi den utenfor Arendal blev beskutt av engelske fly og kulehullene i skibssiden er nu tettet med trepropper. Kaptein-en, den norske losen og 15 mann av den tyske besetningen blev drept. I Arendal blev russiske fanger tatt ombord som reservemannskap. Styrmannen var da den eneste tyske offiser ombord.

Tyskerne rekvirerer nu bly fra boktrykkerne i Oslo. Trykkerienen er paa-lagt aa gi oppgave over hvor meget skriftmateriale de har.

Fra Nord-Norge meldes at stortingsmann Aldor Ingebrigtsen og sekretær Gunnar Braaten er arrestert for noen uker siden 129 tyske generaler er falt, fangé eller henrettet siden 1. juni iaa.

PRESIDENTVALGET I USA. Dette finner sted 7 november. Valget staar mellom F.D. Roosevelt som i 3 fireaarsperioder har sittet i Det Hvite Hus, og New Yorks guvernør, Thomas Dewey, som i sommer blev nominert som republikanernes presidentkandidat. Hvad hovedlinjene for utenrikspolitikken og krigføringen angaar, er det overveiende enighet mellem de to partier, og valgkampen dreier seg derfor næsten utelukkende om innenrikspolitiske spørsmål. Demokratene har derfor drevet sin valgkamp vesentlig paa grunnlag av deres program for sosiale trygder, utviklingen og ivaretagelsen av de nasjonale resurser, arbeiderlovgivningen og arbeidsløshetsstiltakene. Republikanerne sier seg i stor utstrekning aa kjempe for samme maal. De anklager den demokratiske administrasjon for ødselhet og mangel paa driftighet og hevder at alt for meget makt er samlet i Washington og at regjeringen har paattatt seg oppgaver som burde ha vært overlaatt til det private initiativ. Flere vidtgaaende planer fra Roosevelt med sikte paa aa møte de gigantiske produksjons- og beskjæftigelsesproblemer som vil melde seg naar industrien skal omstilles til fredsbehov og soldatene vender hjem, er avvist av kongressen etter heftige debatter. Roosevelt mener selv at republikanerne dermed har øket hans og det demokratiske partis sjangser ved valget.

Premierminister Churchill og utenriksminister Eden har tatt imot en innbydelse fra de Gaulle til et besøk i Paris. De reiser til den franske hovedstaden med det første.

"VOELEEEHERRECHT". En norsk stuert i Øst-Finnmark er dømt til døden og skutt av en saakkalt "nors særdomstol" som Judas Lie har opprettet i de nordligste fylker. Stuerten hadde ikke gjort annet ENN SOM NORDMANN I KRIG MED TYSKLAND aa ville forsøke aa frakte allierte russiske tropper over Varangerfjorden.